

SAKSFRAMLEGG

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Hovedutvalg for strategi og drift	
	Kommunestyret	

HØRINGSUTTALELSE TIL FORSLAG OM MARINT VERN I HAVOMRÅDET KRÅKVÅGSAET - GRANDEFJÆRA OG BJUGNFJORDEN I ØRLAND KOMMUNE

Rådmannens innstilling

Ørland kommunestyre vedtar fremlagt høringssvar til Fylkesmannens forslag om marint vern av området Kråkvågsvaet – Grandefjæra – Bjugn fjorden.

Dette begrunnes med følgende:

1. Det er viktig å legge til rette for en helhetlig lokal styring gjennom lokaldemokratiet.
2. Plan- og bygningsloven skal være et redskap for å fremme utvikling til beste for den enkelte, for samfunnet og for framtidige generasjoner. Planlegging etter loven skal samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser. Staten har allerede virkemidler til å regulere uønsket virksomhet, vurdere effekter på naturmangfold og konsekvenser for de ulike naturtypene i det foreslåtte verneområdet.
3. En kommuneplan vil sikre en bærekraftig utvikling i de varierte naturtypene i et lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv.
4. Avgrensningen i verneforslaget gjenspeiler ikke hovedtrekkene i forslaget fra Rådgivende utvalg for marin verneplan av 30.juni 2004, jfr kart side 4. Dypere partier med korallforekomster var ikke en del av det opprinnelige verneformålet. Ørland kommune har få sjøområder uten restriksjoner. En utvidelse av verneområdet mot nord og vest fratar Ørland kommune muligheten til å legge til rette for, samt delta i utviklingen av en bærekraftig og lønnsom havbruksnæring. Avgrensningen må også ivareta hensynet til næringsinteressene på Kråkvåg – Storfosna
5. Næringsinteressene og noen større havneområder i tilknytning til land er ikke sikret gjennom de grensetilpasningene som er gjort i høringsutkastet.
6. Bærekraftig bruk som ikke skader verneinteressene må kunne tillates. Høsting av bløtdyr og pigghuder er eksempler som vi i dag kjenner som bør tillates innenfor området på lik linje med uttaket av andre marine arter i tradisjonelle fiskerier. I tillegg til plan og bygningsloven aktiviteten styres gjennom overvåkes for å vurdere eventuelle restriksjoner på uttak i form av åpne/stengte områder, kvoter osv.

Sakens bakgrunn og innhold

Arbeid med kartlegging av naturverdier for opprettelse av marin verneområder som Kråkvågsvaet – Grandefjæra – Bjugnfjorden har pågått i snart 30 år. Området ligger nord i innseilingen til Trondheimsleia og omfatter store deler av kyst- og sjøområdene i Ørland kommune.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag varslet oppstart av verneplanarbeid for Kråkvågsvaet – Grandefjæra – Bjugnfjorden i Ørland og Bjugn kommuner juni 2017. Foreslått areal for vern var den gang 141 km². Ørland og Bjugn kommuner sendte felles høringsuttalelse som ble behandlet politisk i begge kommuner. Høringsuttalelsen fra oktober 2017 avslutter med:

«Vi mener at en kommunedelplan vil gi et bedre verktøy for bevaring av naturverdiene og samtidig legge til rette for en bærekraftig samfunns- og næringsutvikling i det foreslåtte verneområdet. Kommunene er imot ytterligere vern gjennom en marin verneplan.»

Verneplanen som nå er sendt på høring har en størrelse på ca 225 m².

Høringsdokumentene er lagt ut på Fylkesammen i Trøndelag sine hjemmesider:

<https://www.fylkesmannen.no/nb/Trondelag/Horinger/2020/03/horing---forslag-om-vern-av-krakvagsvaet-grandfjara-bjugnfjorden/>

Folkehelsevurdering

Generelt for folkehelse:

- Friluftsliv
 - Fysisk aktivitet og naturopplevelser har en positiv effekt på både fysisk og psykisk helse.
 - Nærhet til natur og mulighetene for å være fysisk aktiv har avgjørende betydning for hvor aktive folk er (Meld St. 18 (2015-2016) Friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet), og kan bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller.
- Levekår
 - De klassiske levestandard- og levekårsutfordringene påvirker disse store folkesykdommene, og de har også betydning for befolkningens livskvalitet og hvordan dette fordeler seg i befolkningen (Helsedirektoratet, Folkehelse og bærekraftig samfunnsutvikling)
 - Vi vet at det er helsefremmende å ha arbeid, og å fullføre skolegang og ta høyere utdanning.
 - «Sunt arbeidsliv og høy sysselsetting» er et av anbefalingene som kan bidra med å utjevne sosial ulikhet

Samlet sett vil et marint vern av Kråkvågsvaet-Grandefjæra-Bjugnfjorden kunne påvirke både mulighet for friluftsliv og levekår. En helhetlig og bærekraftig forvaltning av området vil være vesentlig for folkehelsen.

Administrasjonens vurdering

Administrasjonen har i sitt notat sterkt anbefalt at det foreliggende forslaget til marint vern avvises. Dette begrunnes med:

- **Kommunalt selvstyre - statlig overstyring.** Det foreslåtte vernet kan få vidtgående konsekvenser for kommunens og regionens utvikling. Det kommunale selvstyre vil bli erstattet av statlige forskrifter som vil omfatte store deler av kommunens sjøareal, med Fylkesmannen som overstyrende myndighet. Et slikt inngrep vil stride mot nasjonale politiske føringer om økt respekt for det kommunale selvstyre, som nå også er fastsatt i Grunnloven. Vi viser også til Stortingets klare føringer om vektlegging av det lokale selsstyre i denne type saker, bl.a. Innst. 455 S (2016-2017), hvor et tverrpolitisk flertall i energi- og miljøkomiteen «viser til at i prosesser med marine verneplaner i kystnære områder skal berørte kommuners og fylkeskommuners synspunkter vektlegges».
- **Dårlig vernestrategi.** Forslaget innebærer en dårlig vernestrategi og gir et svært dårlig signal til en kommune som nettopp er etablert etter et vedtak i Stortinget om kommunesammenslåing. Det er en kommune som nå starter arbeidet med sin første helhetlige kommuneplan, hvor alle sider av arealanvendelsen i kommunen, både til lands og til vanns, vil bli grundig vurdert. Ansvar for arealplaner er en kjerne i det kommunale selvstyret. Fylkesmannen og andre statlige sektororganer har etter loven rikelig anledning til å delta i kommuneplanprosessen. Staten og Fylkesmannen har stor myndighet til å gripe inn i regulerings- og plansaker, dersom de mener at kommunen ikke er påpasselig nok. Et samspill med kommunen, med respekt for det kommunale selvstyret, vil gi størst legitimitet i befolkningen, noe som også vil tjene verneinteressene best.
- **Legger lokk på utviklingen.** Mens kommunale planprosesser gir et godt grunnlag for å avveie ulike samfunnshensyn, foretas det i forslaget i liten grad en slik avveining, og det meste av næringsmessig og samfunnsmessig utvikling i verneområdet vil bli hemmet eller stanset. Det blir restriksjoner også i landområdene som grenser til sjøen. «Fiskerbonden» som har preget primærnæringene i vår regionen, og industrien knyttet til denne, vil gå en usikker tid i møte. Selv om dagens sjøtilknyttede industri i noen grad innvilges «unntak», må det påregnes store begrensninger i den videre vekst og utvikling.
- **Foreldet faktagrunnlag – neglisjerer den blå sektor.** Forslaget bygger på data og faktagrunnlag som ikke er oppdatert med de svært grundige kartleggingene av havbunnen som er gjennomført de senere årene, i regi av bl.a. Norges Geologiske Undersøkelser. Det er heller ikke tatt hensyn til den rivende teknologiske utvikling som nå skjer innenfor sjømatnæringene, samt regjeringens havstrategi som er forankret i FNs bærekraftsmål. Regjeringens havstrategi legger til grunn at havøkonomiene må vokse sterkt for å møte den voksende verdensbefolkning, og samtidig bidra til å løse miljø- og klimautfordringene verden står overfor. Dette burde vært viktige hensyn å vurdere tatt i betraktning hvor viktig den sterkt voksende «blå sektor» er for denne kommunen – både i primærleddet og i foredlingsindustrien. Ikke noe av dette er nærmere belyst i planforslaget.

- **Lag på lag med statlig vern.** Ved en ny prioritering mellom verneområder må det legges vekt på at Ørland er en av de kommunene i landet som allerede er pålagt størst begrensninger i arealbruk som konsekvens av statlige vernetiltak – både til lands og til vanns. Ørland kommune har i dag begrenset med sjøareal uten restriksjoner. Ørland kommune er nærmest «teppebelagt» med statlige vernesoner. Dessuten er Ørland en viktig regional vekstkommune, med en militær hovedflyplass, med de betydelige begrensninger det gir på arealanvendelsen.
- **Store endringer nødvendig.** Fylkesmannens verneforslag går vesentlig lenger enn verneutvalget i 2004 la til grunn, og omfatter både vannsøyle, vannoverflate og skvalpesone. Det må derfor uansett foretas store endringer i planforslaget, slik at dette – i tråd med opprinnelig forslag fra rådgivende utvalg – begrenses til havbunnen, og dessuten ikke omfatter dypere parter mot nord og vest, som vil frata kommunen muligheten for å delta i utviklingen av en bærekraftig havbruksnæring. Det må dessuten settes av vesentlig større arealer for å sikre at eksisterende og ny næring har de nødvendige utviklingsmuligheter i kystsonen, og at utbygging og bruk av havneanlegg og annen infrastruktur ikke blir hemmet. Bærekraftig bruk av sjøområdene for akvakultur må også tillates. Ørland kommune finner det også uakseptabelt at forslaget begrenser adgangen til tradisjonell marin næringsvirksomhet som høsting av bløtdyr, pigghuder, tang, tare mv.
- **Konsekvensutredning.** Ørland kommune mener det bør foretas en konsekvensutredning før det tas standpunkt til en omfattende verneplan som dette. Fylkesmannen mener at dette ikke er nødvendig fordi arealet er noe mindre enn kravet til slik utredning. Tatt i betraktning de store arealene og de omfattende inngrep som foreslås, mener kommunen det hadde vært sterkt ønskelig med en grundig konsekvensutredning som ledd i saksbehandlingen. Med miljøforvaltningens sterke engasjement i å få gjennomført denne type planer, ville en konsekvensutredning ikke bare ha bidratt til et faglig bedre beslutningsgrunnlag, men samtidig styrket legitimiteten til saksforberedelsen og beslutningsgrunnlaget.
- **Faglig gjennomgang og prioritering.** Ørland kommune vil anbefale at Mareano-/NGU-kartleggingen av bunnforholdene langs norskekysten gjennomgås med sikte på nærmere vurdering og prioritering av gruntvannsområder før det tas endelig stilling til prioritering av ulike områder for marint vern.
- **Andre høringsinstanser.** Ørland kommune har merket seg at flere høringsinstanser har påpekt ulike svakheter ved verneforslaget, og fremmet forslag til endringer for å avdempes særlig uheldige konsekvenser av forslaget. Vi viser her bl.a. til høringssvarene fra Trøndelag fylkeskommune, Fiskeridirektoratet, Fiskarlaget Midt-Norge, Kystverket. Kommunen viser også til uttalelsene fra Næringsforeningene i Bjugn og Ørland, NHO Trøndelag og Sjømat Norge.

Vedlegg

- 1 Ørland kommunes høringsuttalelse til forslag om marint vern i sjøområdet Kråkvågsvaet - Grandefjæra - Bjugn fjorden
- 2 Høring - Fylkesmannens oversendelsesbrev
- 3 Høring - Fylkesmannens verneforslag
- 4 Høring - Fylkesmannens forslag til kart
- 5 Høring - Fylkesmannens sammenfatning tidligere innspill under arbeidet med høringsutkast
- 6 Felles høringsuttalelse fra Ørland og Bjugn kommuner oktober 2017